

**ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MINISTERULUI
AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE PENALE ȘI DREPT PUBLIC”**

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.34(043.2)**

CHEPESTRU Ana-Maria

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRACTIUNII DE DEZORDINI
ÎN MASĂ**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT

Specialitatea: 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autorul:	CHEPESTRU Ana-Maria
Conducător de doctorat:	CHIRIȚA Valentin , doctor în drept conferențiar universitar
Comisia de îndrumare:	COJOCARU Radion , doctor în drept profesor universitar LARII Iurie , doctor în drept profesor universitar RUSU Oleg , doctor în drept conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe penale și Drept public” a Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Autor:

CHEPESTRU Ana-Maria

Conducător de doctorat:

CHIRIȚA Valentin, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne

Comisia de doctorat:

1. CUȘNIR Valeriu, președinte al Comisiei de doctorat, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;

2. CHIRIȚA Valentin, conducător de doctorat, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;

3. COJOCARU Radion, referent oficial, doctor în drept, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne;

4. BUJOR Valeriu, referent oficial, doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată din Moldova;

5. ROTARI Oxana, referent oficial, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Secretar al Comisiei de doctorat:

SLISARENCO Ion, doctor în drept, Academia „Ștefan cel Mare”.

Susținerea va avea loc la data de „10” noiembrie 2025, ora 14:00, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI (adresa: mun. Chișinău, str. Gh. Asachi, nr. 21, blocul administrativ, etajul 2, Sala Consiliului de administrație).

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la Biblioteca generală „Tudor Roșca” din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, pe site-ul web a Școlii Doctorale „Științe penale și Drept public” (<https://www.academy.police.md/scoala-doctorala/sustinere-teze-de-doctorat/teze-de-doctorat>) și pe site-ul web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.anacec.md).

Autor:

_____ CHEPESTRU Ana-Maria

Secretarul comisiei de doctorat: _____ SLISARENCO Ion,
doctor în drept

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	25
BIBLIOGRAFIE.....	30
LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	33
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză).....	36-38

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. În contextul actual, marcat de intensificarea conflictelor internaționale și de tensiunile geopolitice dintre state, problematica dezordinilor în masă dobândește o importanță sporită, deoarece asemenea conflicte pot genera, direct sau indirect, fenomene interne de destabilizare, care pot pune în pericol securitatea publică. Problema abordată în prezentul studiu se află în centrul preocupărilor contemporane din domeniul juridico-penal atât pe plan național, cât și pe plan internațional, fiind tratată ca una dintre formele grave de tulburare a securității publice.

Preocupările internaționale evidențiază necesitatea consolidării unui cadru juridico-penal intern eficient pentru prevenirea, curmarea și sancționarea promptă a dezordinilor în masă, ca măsură de protecție a securității publice, în special reieșind din vulnerabilitățile generate de conflictele internaționale actuale.

În plan național, problematica asigurării securității publice constituie una dintre prioritățile fundamentale ale Republicii Moldova. Securitatea publică, în calitate de element esențial al securității naționale, reprezintă o componentă indispensabilă pentru garantarea funcționării normale a unui stat de drept. Destabilizarea echilibrului social generează un pericol semnificativ pentru buna dezvoltare economică, politică, socială și culturală a statului. În contextul unor deficiențe sau disfuncționalități în diverse domenii, apar diverse tendințe infracționale, care pun în pericol drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Deci, tematica supusă cercetării reprezintă un obiect de studiu actual și important atât sub aspect normativ, prin reglementări statuate în actele normative naționale și internaționale, cât și sub aspect doctrinar, fiind analizate minuțios semnele obiective și subiective ale infracțiunii analizate și, în mod prioritar, dificultățile de delimitare a acesteia de alte infracțiuni asemănătoare etc.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare.

În contextul realităților actuale, aspectele juridico-sociale ale infracțiunii de dezordini în masă clarifică probleme de rezonanță, cum ar fi: demonstrarea interdependenței dintre ordine publică și securitate publică, explicarea conceptului „dezordini în masă”, interpretarea conceptelor prenotate, reieșind din existența unor diversități de idei, teorii și abordări teoretice și practice, precum și din analiza acestora în domeniul științific de specialitate, atât pe plan național, cât și internațional în tandem cu noile forme de comitere a infracțiunii examinate.

În acest sens, contribuții notabile privind infracțiunea analizată au adus următorii autori: A. Borodac, A. Barbăneagră, S. Brînză, V. Stati, X. Ulianovschi, V. Chirița, V. Cușnir, R. Cojocaru, V. Bujor, O. Rotari, A. Cazaciov, I. Macari, V. Manea, A. Tighineanu, S. Pilat, S. Copețchi, M. Poalelungi

(Republica Moldova); V. Dobrinoiu, N. Conea, M.-V. Grigoriu, T. Toader, O. Loghin, G. Nistoreanu, A. Boroș (România); E. Canetti (Statele Unite ale Americii); D. Colomer Bea (Spania); T. Rotsch (Germania); Y. Nabat, G. Le Bon (Franța); V. T. Akimov, A. M. Bagmet, L. D. Gauhman, L. M. Kolodkin, S. A. Starostin, V. D. Ivanov, P. V. Ivanov, I. I. Kozachenko, Z. A. Neznamova, S. K. Kudașkin, O. V. Șvedova, A. I. Rarog, V. P. Stepalin (Federația Rusă) ș. a.

Este de menționat că, de-a lungul timpului, la art. 285 din CP RM nu au fost operate modificări relevante, care să perfecționeze norma de incriminare a faptei de dezordini în masă. Astfel, la nivel teoretic cele mai frecvente dezbateri se referă la identificarea esenței social-juridice a infracțiunii de dezordini în masă, elucidarea și explicarea semnelor obiective și subiective ale acesteia, precum și diferențierea dezordinilor în masă de alte infracțiuni asemănătoare din punct de vedere al semnelor obiective și subiective, cum ar fi: violarea dreptului la libertatea întrunirilor, distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor, huliganismul, vandalismul, chemările la răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova. Deci, dezordinile în masă, prin specificul lor, se înglobează în categoria infracțiunilor, care provoacă divergențe și imprecizii în procesul de încadrare juridică, datorită complexității elementelor sale constitutive, care generează interpretări de ordin extensiv și restrictiv. Astfel, este imperativ de a realiza o cercetare cuprinzătoare și amplă referitoare la problematica infracțiunii de dezordini în masă, prin prisma normelor de drept penal.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul prezentei lucrări constă în elaborarea unui studiu opulent și complex cu referire la problemele de ordin juridico-penal privind infracțiunea de dezordini în masă, determinarea poziției faptei penale cercetate în sistemul infracțiunilor contra ordinii și securității publice, precum și înaintarea unor recomandări cu caracter științifico-practic, care au drept scop perfecționarea cadrului normativ de incriminare a faptei de dezordini în masă.

În vederea atingerii scopului prezentei lucrări, au fost fixate o serie de obiective, în ordinea ce urmează:

1) evaluarea normei de incriminare prevăzută la art. 285 din CP RM, sub aspectul eficienței preventive raportate la noile emergente și modalități faptice, prin care se pot manifesta dezordinile în masă;

2) cercetarea retrospectivă a cadrului normativ de incriminare a faptei de dezordini în masă, precum și studierea prevederilor legale ale legislațiilor penale ale unor state membre UE și ale altor state, sub aspectul răspunderii juridice pentru comiterea infracțiunii de dezordini în masă și alte fapte penale asemănătoare;

3) determinarea corelației dintre conceptele „ordine publică” și „securitate publică” în procesul de calificare juridică a infracțiunii de dezordini în masă;

4) elucidarea și cercetarea elementelor constitutive obiective și subiective ale infracțiunii de dezordini în masă;

5) investigarea semnelor variabile și estimative din cadrul compo-
nenței de infracțiune prevăzute la art. 285 din CP RM;

6) concretizarea momentului de consumare a infracțiunii de dez-
ordini în masă;

7) stabilirea motivelor și scopurilor comiterii infracțiunii de dez-
ordini în masă;

8) delimitarea dezordinilor în masă de alte infracțiuni similare;

9) formularea unor recomandări, sub formă *de lege-ferenda*, în
scopul modificării conținutului normativ al art. 285 din CP RM.

Metodologia cercetării științifice. Întru realizarea scopului și
obiectivelor indicate *ante* au fost utilizate atât surse normative (trata-
te internaționale, legislația națională și cea de peste hotare, hotărâri ale
Guvernului, hotărâri ale Curții Constituționale, acte administrative etc.),
cât și surse doctrinare (tratate, monografii, manuale, ghiduri, teze de
doctorat, articole științifice etc.), ce implică analiza infracțiunii de dez-
ordini în masă. Completiv, dimensiunea teoretică a prezentei lucrări a
fost amalgamată cu cazuri practice preluate din jurisprudența națională.

În procesul de elaborare a prezentei lucrări au fost utilizate mai
multe metode de cercetare, după cum urmează: 1) *metoda istorică*, care a
fost aplicată în analiza mersului istoric de dezvoltare a normelor penale
privind infracțiunea de dezordini în masă; 2) *metoda comparativă*, care a
fost uzitată pentru a compara normele juridice naționale cu cele inter-
naționale, precum și pentru a delimita infracțiunea de dezordini în masă
de alte fapte penale; 3) *metoda deductivă* - întrebuințată pentru trierea și
interpretarea ideologiilor doctrinare formulate în procesul de cercetare
a normei de incriminare a dezordinilor în masă; 4) *metoda interpretării
literare* - folosită pentru explicarea înțelesului lexical al unor termeni,
sintagme, expresii etc. ; 5) *metoda prospectivă*, care a fost aplicată în-
tru determinarea și selecția celei mai optime variante pentru calificarea
juridică a faptelor prejudiciabile, în baza art. 285 din CP RM; 6) *metoda
sistemică* - întrebuințată pentru analiza actelor juridice internaționale
și naționale aferente domeniului abordat în prezenta lucrare; 7) *metoda
teleologică* - utilizată în scopul studierii scopurilor și finalităților unor re-
glementări legale privind dezordinile în masă; 8) *metoda studiului de caz*,
a cărei aplicabilitate s-a accentuat în procesul de cercetare a infracțiunii
de dezordini în masă sub aspecte practice.

Noutatea și originalitatea științifică se reflectă în formularea și
argumentarea unor propuneri de modificare a art. 285 din CP RM, sub
formă *de lege-ferenda*, menite să perfecționeze cadrul legal de incriminare
a dezordinilor în masă, să-l alinieze la acquis-ul Uniunii Europene și la an-
gajamentele internaționale asumate de Republica Moldova, precum și să
asigure o aplicabilitate practică eficace a normei incriminatorii analizate.

Componentele inovaționale ale lucrării rezultă din concepțiile fundamentale ale cercetării și se prezintă în ordinea următoare: definirea noțiunii „securitate publică”, în calitate de valoare socială care este lezată prin comiterea infracțiunii de dezordini în masă, precum și stabilirea coraportului acesteia cu conceptul de „ordine publică”; demonstrarea faptului că componenta infracțiunii de dezordini în masă este atribuită tipologiei infracțiunilor cu componenta formală, precum și stabilirea momentului de consumare a acesteia; concretizarea motivelor și scopurilor infracțiunii de dezordini în masă; propunerea pentru incriminare a unor noi forme moderne și complexe de comitere a infracțiunii de dezordini în masă, precum și argumentarea includerii unei condiții speciale de liberare de răspundere penală a persoanei, în cazul colaborării active a făptuitorilor cu autoritățile de drept; stabilirea și gradarea limitelor acțiunii de participare activă, incriminată la alin. (2) al art. 285 din CP RM, întru eliminarea semnelor interpretative; stabilirea regimului sancționator pentru anumite modalități faptice propuse, proporțional pericolului social al faptei date; evidențierea aspectelor delimitative, prin prisma elementelor constitutive obiective și subiective dintre infracțiunea de dezordini în masă și alte fapte penale asemănătoare, cum ar fi: violarea dreptului la libertatea întrunirilor, distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor, huliganismul, vandalismul, chemările la răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în rezolvarea unor inadvertențe de natură juridico-penală cu privire la infracțiunea de dezordini în masă, iar concluziile realizate pot contribui la completarea fundamentelor teoretice ale dreptului penal, inclusiv excluderea unor lacune normative existente și propunerea unor soluții concrete fiabile, sub formă de lege ferenda

Valoarea aplicativă a lucrării va fi apreciată, prin prisma utilității practice, de către reprezentanții autorităților de drept competente în domeniul urmăririi penale, cum ar fi: judecători, avocați, procurori, ofițeri de urmărire penală, ofițeri de investigație etc. Totodată, materialele respectivei cercetări pot constitui un fundament valoros pentru procesul de instruire a studenților în cadrul celor trei cicluri de studii superioare și a audiențelor/angajaților desemnați la cursuri de formare inițială, continuă sau managerială pe segmentul ordinii și securității publice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere constau în efectuarea unei analize juridico-penale ample a infracțiunii de dezordini în masă, care asigură elucidarea naturii juridice concrete a acesteia, fapt ce contribuie la identificarea exactă a semnelor obiective și subiective ale componentei de infracțiune, iar propunerile de modificare a cadrului normativ aferent infracțiunii examinate pot perfecționa practica judiciară, sub aspectul aplicării corecte și uniforme a prevederi-

lor art. 285 din CP RM. Rezultatele cercetării realizate se evidențiază prin importanța înaintării unor recomandări, cu titlu *de lege ferenda*, care, după părerea noastră, poate perfecționa conținutul normativ și structura normei juridico-penale supuse examinării.

Implementarea rezultatelor științifice. Majoritatea subiectelor abordate în prezenta lucrare au fost supuse dezbatelor în cadrul diverselor manifestații cu caracter științific, precum și au fost publicate în reviste științifice recunoscute și în materialele conferințelor științifice. Concomitent, materialele prezentei teze pot fi întrebuințate atât de către practicieni în activitatea lor, cât și în procesul de instruire a studenților din învățământul superior, a audienților/angajaților desemnați la cursuri de formare inițială, continuă sau managerială pe segmentul ordinii și securității publice, având potențial de a perfecționa cadrul normativ național.

Aprobarea rezultatelor. Conceptele fundamentale ale prezentului studiu au fost puse în discuții în cadrul mai multor conferințe științifice naționale și internaționale. Totodată, acestea au fost publicate în mai multe reviste științifico-practice naționale și internaționale, cum ar fi: Revista științifico-practică „Legea și viața”, Revista „Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova”, Revista de proprietate intelectuală, știință și educație „Intellectus”, Revista de criminologie și drept penal a Universității din Belgrad, Serbia

Publicații la tema tezei. La tema tezei de doctorat au fost elaborate 15 articole, care au fost publicate în reviste și culegeri științifice naționale și internaționale.

Cuvinte-cheie: libertate de exprimare, securitate publică, mulțime, infracțiune, dezordini în masă, organizare, conducere, participare activă, chemare, violență, opunere de rezistență.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul I este intitulat „**Analiza materialelor științifice publicate la tema tezei de doctor**” și înglobează trei subcapitole, care se concentrează pe studierea materialelor științifice referitoare la infracțiunea de dezordini în masă, publicate atât la nivel național, cât și internațional, fapt ce a permis realizarea unei cercetări aprofundate și complexe a infracțiunii menționate.

Fenomenul dezordinilor în masă constituie un subiect de interes major în doctrina penală, care include perspective variate și contemporane asupra problematicii asigurării și menținerii securității publice. Materialele științifice existente pe marginea subiectului abordat contribuie semnificativ la conturarea și clarificarea conținutului normativ al infracțiunii de dezordini în masă, interpretarea elementelor constitutive ale acesteia și delimitarea infracțiunii examinate de alte fapte penale asemănătoare, cum ar fi: violarea dreptului la libertatea întrunirilor (art. 184 din CP al RM), distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor (art. 197 din CP al RM), acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor (art. 286 din CP al RM), huliganismul (art. 287 din CP al RM), vandalismul (art. 288 din CP al RM), chemările la răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova (art. 341 din CP al RM). Contribuțiile doctrinare au un rol esențial pentru dezvoltarea și amplificarea unor concepte teoretico-practice fundamentale importante, examinarea riguroasă a infracțiunii de dezordini în masă, prin identificarea aspectelor interpretative și neclare, înaintarea unor soluții fiabile pentru rezolvarea disonanțelor normative identificate în norma penală prevăzută la art. 285 din CP al RM și justificarea imperativelor de perfecționare a cadrului normativ în cauză.

Sub optică generală, autorii V. Cușnir și R. Cojocaru, în lucrarea cu titlul „Prevenirea acțiunilor de pericol social sporit asupra securității naționale și ordinii de drept – obiectiv major al autorităților de stat și imperativ al prezentului” menționează: „Condiția de securitate este existențială, or, dezvoltarea oricărei colectivități, la general, și oricărui individ, în particular, implică această condiție, atât pentru persoană, cât și pentru societate în ansamblu”¹.

Analizând legătura juridică dintre noțiunile „ordine publică” și „securitate publică”, autorii S. Brînză și V. Stati, în lucrarea „Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul II” conchid că „securitatea publică și ordinea publică sunt intercondiționate și strâns legate reciproc. Securitatea

¹ CUȘNIR, Valeriu, COJOCARU, Radion. Prevenirea acțiunilor de pericol social sporit asupra securității naționale și ordinii de drept – obiectiv major al autorităților de stat și imperativ al prezentului. În: *Vectorul european al Republicii Moldova – factor determinant în consolidarea statului de drept* [online]. 2022. p. 8 [citat 13.09.2025]. ISBN 978-5-88554-193-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/6-21_2.pdf

publică este starea de fapt creată de normele de drept, destinată să asigure colectivității cele mai prielnice condiții de conviețuire, astfel încât interesele membrilor colectivității să fie puse la adăpost de orice pericol. Doar în plan pur teoretic, securitatea publică poate fi concepută ca fundament al ordinii publice. Or, tocmai starea de protecție a dezvoltării continue a societății reprezintă premisa necesară a regularității realității sociale”².

În același context, autorii V. Chirița și V. Tihon, în lucrarea „Corelația conceptelor: ordine publică, securitate publică, ordine de drept în contextul încadrării juridice a infracțiunii de huliganism” reliefează următoarele: „categoriile analizate cuprind un sistem separat și în același timp interdependent de relații sociale, fapt ce reiese nemijlocit și din conținutul art. 2 din CP al RM „Scopul legii penale”³.

Din opiniile autorilor menționați, deducem caracterul extins al obiectului juridic special al infracțiunii de dezordini în masă, demonstrând, astfel, coraportul de parte-întreg existent între conceptele „ordinea publică” și „securitatea publică”, întrucât prin comiterea infracțiunii de dezordini în masă se aduc atingeri atât ordinii publice, în sens îngust, cât și securității publice, prin crearea unui climat de pericol general, care afectează siguranța colectivă.

O lucrare importantă pentru subiectul cercetat este intitulată „Drept penal. Partea specială. Volumul II”, elaborată de către autorii S. Brînză, X. Ulianoschi, V. Stati, I. Țurcanu, V. Grosu, care concluzionează sub optică colectivă că: „infracțiunile contra securității publice pot avea și obiecte juridice secundare, cum ar fi relațiile sociale cu privire la viața și sănătatea oamenilor, posesia asupra bunurilor, mediul înconjurător etc.”⁴. Prin urmare, concludem că infracțiunea de dezordini în masă poate afecta atât valorile sociale privind securitatea publică, cât și valori sociale, cum ar fi: integritatea fizică și/sau psihică a persoanei, plenitudinea bunurilor acesteia.

Pe de altă parte, autorii V. Bujor și O. Bejan, în lucrarea cu titlul „Elemente de teoria securității criminologice private: (material didactic)” relevă că „dezordinea are loc în situația în care este încălcată ordinea și securitatea publică, tulburată liniștea publică, încălcate normele de conviețuire socială etc.”⁵. Deci, autorii nuanțează o viziune cuprinzătoare

² BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. p. 517. ISBN 978-9975-53-470-3.

³ CHIRIȚA, Valentin, TIHON, Vitalie. Corelația conceptelor: ordine publică, securitate publică, ordine de drept în contextul încadrării juridice a infracțiunii de huliganism. În: *Intellectus* [online]. 2023, nr. 1, p. 118 [citat 30.04.2025]. ISSN 1810-7087. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_nr_file/Intellectus_1_2023.pdf

⁴ BRÎNZĂ, Sergiu et al. *Drept penal. Partea specială. Volumul II*. Chișinău: Cartier, 2005. p. 533.

⁵ BUJOR, Valeriu, BEJAN, Octavian. *Elemente de teoria securității criminologice private: (material didactic)*. Chișinău: CEP USM, 2014. p. 17. ISBN 978-9975-71-498-3.

asupra conceptului dat, care nu se reduce doar la manifestări fizice ale tulburării securității publice, dar include și forme subtile de încălcare a normelor sociale.

În conținutul lucrării „Infrafracțiunile de dezordini în masă (art. 285 CP RM): Noțiune, analiză, delimitare de fapte penale similare”, autorul S. Copețchi remarcă profunzimea naturii juridice a infrafracțiunii de dezordini în masă, precum și efectele negative ale acesteia asupra valorilor sociale protejate de legea penală, evidențiind în prim plan explicația noțiunii „dezordini în masă”, ca fiind „exprimarea de către un grup de oameni a atitudinii negative, de regulă, față de organele puterii de stat sau față de acțiunile ori omisiunile reprezentanților acestor organe. Dezordinile în masă implică săvârșirea de către un grup mare de oameni (masă, gloată) a unor acțiuni ilegale, prin ce se încalcă securitatea publică, fiind create condiții propice pentru punerea în pericol a vieții și sănătății persoanelor, a bunurilor aparținându-le instituțiilor, organizațiilor de stat sau private, autorităților publice sau a activității normale a entităților enunțate”⁶.

Sugestii elocvente privind subiectul cercetat sunt înglobate în lucrarea autoarei O. Rotari, cu titlul „Criminologie. Ediție revăzută și adăugită”, în care este evidențiată o diferență importantă dintre „mulțime” și „grup de persoane”, după cum urmează: „mulțimea este o aglomerație de persoane, aglomerare realizată, de cele mai multe ori, în mod întâmplător, de regulă cu ocazia unui eveniment oarecare din viața socială. Mulțimea se deosebește de grup, care constă în adunarea unui număr mai mic de persoane (5-10); grupul este omogen, conștient și urmărește de la început anumite scopuri. Mulțimea presupune, dimpotrivă, un număr mare de persoane, începând cu 25-50 și ajungând până la sute ori mii de persoane”⁷.

În același context, în lucrarea „Delimitarea infrafracțiunii de huliganism de unele fapte penale sau nepenale adiacente”, autorii S. Brînză și V. Stati reflectă că „în nici un fel de circumstanțe infrafracțiunea de huliganism nu poate leza securitatea publică. Chiar atunci când e săvârșit de două sau mai multe persoane, huliganismul nu implică ambianța pe care o presupun dezordinile în masă. Aceasta pentru că dezordinile în masă reprezintă acțiunile unor mase de oameni, folosite de persoanele interesate ca instrument sui generis de atingere a scopurilor lor, luând în considerare psihologia mulțimii și canalizând conduita stihială a acesteia în direcția dorită. Cu alte cuvinte, dimensiunile celor săvârșite este ceea ce

⁶ COPEȚCHI, Stanislav. Infrafracțiunile de dezordini în masă (art.285 CP RM): Noțiune, analiză, delimitare de fapte penale similare. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova* [online]. 2020, nr. 6, p. 28 [citată 11.11.2024]. ISSN 2587-3601. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/27-36_6.pdf

⁷ ROTARI, Oxana. *Criminologie. Ediție revăzută și adăugită*. Chișinău: ULIM (Tipografia Foxtrot SRL), 2011. p. 95. ISBN 978-9975-101-57-8.

deosebește dezordinile în masă de huliganismul săvârșit de două sau mai multe persoane. Spre deosebire de dezordinile în masă, huliganismul nu poate fi săvârșit de câteva zeci, sute sau, chiar, mii de persoane. Aceasta deși dezordinile în masă se pot dezvolta dintr-un act de huliganism, act care atrage pe parcurs tot mai mulți participanți, până când – cantitativ, dar și calitativ – se traversează linia de demarcare dintre huliganism și dezordinile de masă⁷⁸.

Opiniile autorilor menționați scot în lumină dimensiunea cantitativă și calitativă a infracțiunii de dezordini în masă și a infracțiunii de huliganism, subliniind că, deși ambele infracțiuni pot implica acte de violență, doar dezordinile de masă pun în pericol securitatea publică prin amploarea, organizarea și manipularea mulțimii. În așa fel, autorii demonstrează că dezordinile în masă reprezintă o infracțiune mai complexă decât huliganismul, care se caracterizează prin asocierea unui număr mai mic de persoane într-un grup violent.

Sugestii importante pentru demersul științific am remarcat în următoarele lucrări: „Răspunderea penală pentru acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor”⁷⁹, autor V. Manea; „Vandalismul: (Analiza juridico-penală)”⁸⁰, autoare S. Pilat; „Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul I”⁸¹, autori S. Brînză și V. Stati, care au contribuit semnificativ la reliefaarea asemănărilor și deosebirilor dintre infracțiunea de dezordini în masă și alte fapte penale asemănătoare.

La nivel internațional, contribuții elocvente întru cercetarea infracțiunii de dezordini în masă se identifică în doctrinele română, rusă, spaniolă, italiană, germană și franceză.

În doctrina rusă, autoarea O. V. Șvedova, în lucrarea „Ugolovno-pravovaja harakteristika tema massovyh besporjadkov (st. 212 UK RF)” analizează vast subiectul dezordinilor în masă, menționând că „dezordinile în masă ar trebui înțelese ca fiind comiterea de către un număr mare de persoane (o mulțime) a unor acțiuni menite să încalce normele de comportament stabilite în societate, însoțite de violență împotriva persoanelor, pogromuri, incendieri, distrugerea sau deteriorarea proprietății, rezistența armată față de un reprezentant al autorităților, utilizarea de arme, dispozitive explozive, substanțe explozive, otrăvitoare sau alte

⁷⁸ BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. Delimitarea infracțiunii de huliganism de unele fapte penale sau nepenale adiacente. În: *Revista Națională de Drept* [online]. 2008, nr. 8, p. 7 [citat 17.12.2024]. ISSN 1811-0770. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2-12_0.pdf

⁷⁹ MANEA, Vladislav. *Răspunderea penală pentru acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor: Material didactico-științific*. Chișinău: CEP USM, 2010. 292 p. ISBN 978-9975-70-956-9.

⁸⁰ PILAT, Sofia. *Vandalismul: (Analiza juridico-penală)*. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2018. 268 p. ISBN 978-9975-121-45-3.

⁸¹ BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1326 p. ISBN 978-9975-53-469-7.

substanțe și obiecte care prezintă un pericol pentru alții”¹².

Un aport semnificativ pentru cercetarea subiectului abordat o are autorul V. T. Akimov, care, în lucrarea cu titlul „Juridicheskie nauki ponjatie massovyh besporjadkov”, reliefează mai multe noțiuni ale conceptului „dezordini în masă”, accentuând în mare parte ideea că „dezordinile în masă sunt încălcări grave ale securității publice comise de un grup mare de oameni (mulțime), care sunt însoțite de violență împotriva persoanelor, daune aduse proprietății, rezistență armată față de reprezentanții autorităților, în timpul cărora funcționarea organelor de drept este paralizată”¹³.

Opiniile autorilor menționați evidențiază definiții cuprinzătoare și detaliate ale fenomenului de dezordini în masă, argumentând caracterul extins al infracțiunii, încadrarea faptei de dezordini în masă în categoria infracțiunilor contra securității publice, evidențierea naturii colective a faptei și enunțarea formelor concrete de manifestare a acțiunilor ce însoțesc dezordinile în masă.

Un aport de rezonanță pentru demonstrarea ipotezei potrivit căreia dezordinile în masă pot implica în sine comiterea mai multor fapte ilicite, ce pot fi calificate în baza unui concurs de infracțiuni, l-a avut lucrarea „Rassledovanie massovyh besporjadkov: teoreticheskie, organizacionnye i metodiko – kriminalisticheskie osnovy (po materialam Respubliki Armenija)”, în cadrul căreia autorul V. G. Enghibarian punctează că „obiectul dezordinilor în masă include relațiile sociale, care se dezvoltă în sfera de ocrotire a securității publice. Trebuie avut în vedere faptul că dezordinile în masă sunt însoțite, în esența lor, de comiterea unui număr mare de infracțiuni care depășesc domeniul de aplicare al corpus delicti investigat. Și viceversa, comiterea de infracțiuni individuale se poate transforma adesea în dezordini în masă”¹⁴.

În doctrina spaniolă, autorul D. Colomer Bea, în lucrarea „Reflexiones en torno al bien jurídico protegido en los delitos de desórdenes públicos”, opinează că „afectarea relațiilor sociale prin comiterea dezordinilor în masă este întruchipată într-o serie de bunuri și interese care reprezintă condițiile externe și materiale ale exercitării sale, care includ,

¹² ШВЕДОВА, О. В. Уголовно-правовая характеристика тема массовых беспорядков (см. 212 УК РФ): магистерская диссертация. Красноярск, 2016. с. 89 [citat 20.11.2024]. Disponibil: https://elibrary.sfu-kras.ru/bitstream/handle/2311/30275/magisterskaya_dissertaciya_shvedovoy_o.v._1.pdf?sequence

¹³ АКИМОВ, В.Т. Юридические науки понятие массовых беспорядков. В: Наука и образование сегодня [online]. 2019, № 6 (41). Часть 2, с. 93 [citat: 18.09.2025]. ISSN 2541-7789. Disponibil: <https://publikacija.ru/images/PDF/2019/41/Science-and-education-today-6-41-2.pdf>

¹⁴ ЕНГИБАРЯН, В.Г. Расследование массовых беспорядков: теоретические, организационные и методико – криминалистические основы (по материалам Республики Армения): диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 2015. с. 85.

primordial libertatea de a acționa, viața și integritatea fizică a indivizilor și bunurilor acestora”¹⁵.

Sub aceeași optică, în doctrina franceză se remarcă lucrarea „Ficher les manifestants: entre sauvegarde de l'ordre public et risques de répression politique”, în care autorul Y. Nabat relevă că „însuși termenul „violență” este folosit în mod regulat pentru a denunța atât comiterea unor violențe fizice împotriva persoanelor, cât și cauzarea unor prejudicii materiale și psihice”¹⁶.

Reieșind din opiniile conturate în doctrina spaniolă și franceză, deducem natura multidimensională a obiectului juridic special al infracțiunii de dezordini în masă, fiind evidențiat faptul că violența asociată dezordinilor în masă nu se manifestă exclusiv sub forma fizică, dar poate îmbrăca și forma psihică or, prin comiterea dezordinilor în masă pot fi lezate nemijlocit valorile sociale cu privire la integritatea fizică și libertatea psihică a persoanei.

O lucrare renumită specifică domeniului abordat se intitulează „Psihologia mulțimilor”, elaborată de către autorul G. Le Bon, care recunoaște două elementele esențiale ale dezordinilor în masă, și anume: mulțimea și agresivitatea, însă admite și existența unui al treilea element al dezordinilor în masă – violența, iar uneori agresivitatea și violența sunt percepute ca elemente similare¹⁷.

În doctrina germană, cu referire la participarea la dezordini în masă, autorul T. Rotsch, în lucrarea „„Beteiligung am” Landfriedensbruch?” reliefează că „fapta nu se materializează prin simpla participare, ci mai degrabă prin comiterea actelor de violență sau amenințări la adresa securității publice. Răspunderea penală poate fi aplicată numai membrului mulțimii, care pune în pericol securitatea publică”¹⁸. Cu privire la această accepțiune, opinăm că simpla prezență fizică într-o mulțime nu este suficientă pentru tragerea la răspundere penală în baza art. 285 din CP al RM. Esența faptei respective constă în participarea activă la dezordini în masă, care în mod obligatoriu trebuie să includă realizarea în acel

¹⁵ COLOMER BEA, David. Reflexiones en torno al bien jurídico protegido en los delitos de desórdenes públicos. In: *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología* [online]. 2017, núm. 19-18, p. 15 [citat: 30.07.2025]. ISSN 1695-0194. Disponibil: <https://revistacriminologia.com/19/recpc19-18.pdf>

¹⁶ NABAT, Yoann. Ficher les manifestants: entre sauvegarde de l'ordre public et risques de répression politique. In: *La Revue des droits de l'homme* [online]. 2025, nr. 27, p. 361 [citat: 30.07.2025]. ISSN 2264-119X. Disponibil: <https://journals.openedition.org/revdh/21362>

¹⁷ LE BON, Gustave. *Psihologia mulțimilor (traducere în limba română: Mariana Tabacu)* [online]. București: ANTET XX PRESS, p. 9 [citat: 11.11.2024]. ISBN 973-99336-2-9. Disponibil: <https://alingavreliuc.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/10/gustave-le-bon-psihologia-multimilor.pdf>

¹⁸ ROTSCH, Thomas. „Beteiligung am” Landfriedensbruch? In: *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik* [online]. 2015, nr. 12, p. 583 [citat: 29.07.2025]. Disponibil: https://www.zis-online.com/dat/ausgabe/2015_12_ger.pdf

moment a uneia dintre acțiunile adiacente, enumerate la alin. (1) al art. 285 din CP al RM.

În doctrina română, vis-a-vis de reglementările stabilite la alin. (3) al art. 285 din CP al RM, este relevantă opinia autorilor G. Nistoreanu și A. Boroi care, în lucrarea „Drept penal. Partea specială” menționează că „îndemnul înseamnă o incitare, trezirea unui interes, ceea ce înseamnă mai puțin decât o determinare și nu se îndreaptă către o anumită persoană, ci el este adresat publicului, pentru a nu respecta legile ori pentru a săvârși infracțiuni. Acesta se poate înfăptui prin grai, scris sau prin orice alte mijloace”¹⁹.

În același context, autorii T. Toader și O. Loghin, în lucrarea „Drept penal român. Partea specială” susțin imperativitatea subzistării a trei condiții cumulative: „1) existența îndemnului; 2) adresarea îndemnului către public. Dacă îndemnul se adresează uneia sau mai multor persoane determinate, cerința legii nu este îndeplinită; 3) îndemnul trebuie să se refere la nerespectarea legilor sau la săvârșirea de infracțiuni. Poate fi vorba de nerespectarea unei anumite legi sau dispoziții legale ori de nerespectarea legilor în general. La fel, poate fi vorba de săvârșirea unei infracțiuni determinate sau de săvârșirea de infracțiuni în general”²⁰.

Prin condițiile de tipicitate specificate de autorii menționați cu referire la acțiunea de „chemare”, reglementate la alin. (3) al art. 285 din CP al RM, se nuanțează natura actului de instigare și necesitatea îndeplinirii cumulative a celor trei criterii pentru tragerea la răspunderea penală. Acest aspect poate constitui un filtru conceptual util pentru evitarea încălcării libertății de exprimare, printr-o interpretare abuzivă a termenului „chemare” și extinderii nejustificate a sferei de incriminare a faptei respective.

Ținând cont de lucrările cercetate, se atestă faptul că analiza doctrinară complexă și minuțioasă, atât sub aspect teoretic, cât și practic contribuie în mod substanțial la dezvoltarea eficientă și perfecționarea cadrului legal de incriminare a dezordinilor în masă.

Capitolul II cu titlul „**Retrospectiva incriminării și aspecte de drept comparat ale infracțiunii de dezordini în masă**” include patru subcapitole și înglobează o analiză amplă a evoluției istorice a cadrului normativ de incriminare a dezordinilor în masă. În același timp, a fost realizată o cercetare comparativă, având la bază legislațiile penale ale unor state membre ale Uniunii Europene (România, Polonia, Germania, Franța, Finlanda, Spania, Suedia, Danemarca și Grecia), precum și legislațiile penale ale unor state din afara Uniunii Europene, printre care: Rusia,

¹⁹ NISTOREANU, Gheorghe, BOROI, Alexandru. *Drept penal. Partea specială (Curs universitar)*. București: ALL Beck, 2002. p. 480. ISBN 973-655-182-2.

²⁰ TOADER, Tudorel, LOGHIN, Octavian.. *Drept penal român. Partea specială. Ediția a III-a revăzută și adăugită*. București: Casa de editură și presă „ȘANSA”, 1999. p. 587. ISBN 973-9167-88-8.

Georgia, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Azerbaidjan, Armenia, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan.

Din cercetarea retrospectivă a fenomenului de dezordini în masă, se conchide că, în timpurile străvechi, acestea se manifestau sub formă de războaie, invazii, revolte, războaie, bătălii care stârneau diverse conflicte între civilizații, aplicându-se principiul inter arma silent leges, însă fără a incrimina nemijlocit fapta de dezordini în masă.

Urmare unirii Basarabiei cu România din anul 1918, a fost generată extinderea aplicabilității Codului penal român din anul 1864, care conținea primele prescrieri, ce indicau expres pedeapsă cu închisoare pentru comiterea acțiunii de tulburare a liniștii publice de către mulțime²¹. Acesta era format din partea generală și partea specială, în conținutul căruia au apărut pentru prima dată principiul neretroactivității legii penale și principiul egalității în fața legii, fiind considerat cea mai îngăduitoare și tolerantă lege penală prezentă în perioada modernă în spațiul european²².

În perioadă de referință, au fost adoptate o serie de legi speciale penale ce vizau domeniul siguranței statului, liniștii și ordinii publice, una dintre cele mai semnificative fiind Legea pentru reprimarea unor infracțiuni contra liniștii publice din decembrie 1924 (Legea Mârzescu) ce incrimina încheierea de înțelegeri sau constituirea de asociații, participarea la manifestații care urmăresc schimbarea ordinii sociale sau a puterii de stat, desființarea proprietății private, răsturnarea puterii burgheziei, expunerea sau purtarea în public a unor embleme, insigne, steaguri sau pancarte²³. Mai târziu, în anul 1933, a fost adoptată o nouă lege, cunoscută sub denumirea de Legea Mironescu, care sancționa baricadarea în clădirile publice, întreprinderile industriale, comerciale publice sau private și refuzul de a părăsi aceste locuri după somațiile agenților forței publice, pedeapsa fiind închisoarea corecțională până la cinci ani²⁴.

Incriminarea expresă a dezordinilor în masă era prevăzută la art. 76 din Codul penal din anul 1961, având următorul conținut: „Organizarea unor dezordini de masă, însoțite de pogromuri, distrugeri incendieri și de alte acțiuni asemănătoare, precum și săvârșirea nemijlocită de către participanții la ele a infracțiunilor sus-numite sau rezistența armată opusă de ei autorităților, se pedepsește cu privațiune de libertate pe un

²¹ Codul penal al României din 30 aprilie 1864 [citat 11.10.2024]. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/g42tamju/codul-penal-din-1864>

²² CHEPESTRU, Ana-Maria. Evoluția cadrului normativ cu privire la dezordinile în masă. În: *Culegerea comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Omul, criminologia, știința”, 24 martie 2023* [online]. Chișinău: Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2023. p. 647 [citat: 08.05.2025]. ISBN 978-9975-3418-5-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/culegerea_24.03.23.pdf

²³ ARAMĂ, Elena, COPTILEȚ, Valentina. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău: „Cartea Juridică”, 2012. p. 212. ISBN 978-9975-53-129-0.

²⁴ *Ibidem*.

termen de la doi la cincisprezece ani”²⁵.

La 18 aprilie 2002, prin Legea nr. 985, a fost adoptat un nou Cod penal, care a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 și este aplicabil până la momentul actual.

În versiunea inițială, art. 285 includea patru alineate ale căror conținuturi se aseamănă în mare parte cu redacția în vigoare. Totuși, în redacția anterioară a alin. (2) al art. 285 din CP al RM erau reglementate circumstanțele agravante ale faptei indicate la alin. (1), care, urmare modificărilor operate prin Legea nr. 277/2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova²⁶, au devenit acțiuni adiacente obligatorii pentru componența de infracțiune.

O relevanță deosebită o are cercetarea comparativă a legii penale a Republicii Moldova cu legislațiile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene și ale unor state din afara Uniunii Europene, fapt ce a permis conchiderea faptului că în anumite legislații penale străine, cum ar fi de exemplu: Polonia, Finlanda, Danemarca, Azerbaidjan, Tadjikistan etc. , modalitățile normative de comitere a infracțiunii de dezordini în masă sunt reglementate: fie sub formă combinată, fie similar art. 285 din CP al RM, fie reglementate în articole separate, fiecare dintre acestea incriminând o anumită acțiune ilicită.

Urmare cercetărilor comparative am conchis că, în statele membre ale Uniunii Europene, cea mai blândă pedeapsă penală pentru infracțiunea cercetată este reglementată în Codul penal al României, care la art. 371 prevede pedeapsa cu închisoare de la 3 luni la 2 ani²⁷. Totodată, cea mai aspră pedeapsă penală este reglementată în Codul penal al Germaniei, în care la art. 125a este stabilită pedeapsa cu închisoarea de la 6 luni la 10 ani²⁸. Pe de altă parte, în legislațiile penale ale unor state din afara Uniunii Europene, cea mai aspră pedeapsă penală pentru dezordini în masă este reglementată în legislațiile penale ale: Federației Ruse²⁹, Republicii Belarus³⁰, Republicii Turkmenistan³¹ și Republicii Uzbekistan³², în

²⁵ Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961 [citat: 04.10.2024]. Disponibil: https://bizlex.ru/ro/codul-penal-al-republicii-moldova-din-24-03-1961.html#google_vignette

²⁶ Legea nr. 277/2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova [citat 22.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=12129&lang=ro

²⁷ Codul penal al României din 17 iulie 2009 [citat 18.10.2024]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223635>

²⁸ Codul penal al Germaniei [citat 18.10.2024]. Disponibil: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html

²⁹ Codul penal al Federației Ruse [citat 06.04.2023]. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/cdfbaa9aeaf8b47695af18e41433e4e3f5f4be5f/

³⁰ Codul penal al Republicii Belarus [citat 06.04.2023]. Disponibil: <https://pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk9900275>

³¹ Codul penal al Republicii Turkmenistan [citat 27.04.2023]. Disponibil: https://continent-online.com/Document/?doc_id=31295286

³² Codul penal al Republicii Uzbekistan [citat 27.04.2023]. Disponibil: https://continent-online.com/Document/?doc_id=30421110

care termenul pedepsei cu închisoarea este de până la 15 ani.

Capitolul III cu titlul „**Elemente constitutive obiective ale infracțiunii de dezordini în masă**” este format din patru subcapitole și se axează pe investigarea minuțioasă a elementelor obiective ale faptelor incriminate la art. 285 din CP al RM, punându-se accent pe caracterizarea particularităților obiectului juridic, obiectului material și laturii obiective a infracțiunii de dezordini în masă. Subsecvent, în funcție de elementele constitutive obiective ale infracțiunii, s-au realizat delimitări între infracțiunea de dezordini în masă și alte fapte penale asemănătoare.

Tangential obiectului juridic generic al infracțiunii de dezordini în masă, menționăm că infracțiunea de dezordini în masă face parte din cap. XIV „Infracțiuni contra securității publice și ordinii publice” din Partea specială a CP al RM. Respectiv, obiectul juridic generic al infracțiunii cercetate îl constituie relațiile sociale cu privire la securitatea publică și ordinea publică.

Obiectul juridic special al infracțiunii de dezordini în masă îl constituie relațiile și valorile sociale care apără securitatea publică. Acesta este de natură complexă, adică include atât obiect juridic special principal, cât și secundar. Deci, obiectul juridic special principal al infracțiunii de dezordini în masă înglobează relațiile sociale, care protejează securitatea publică, iar obiectul juridic special secundar al infracțiunii cercetate vizează ocrotirea valorilor sociale, precum: integritatea fizică și/sau psihică a persoanei, sănătatea acesteia, plenitudinea bunurilor persoanei etc.

Securitatea publică reprezintă o totalitate de reguli, care se referă la relațiile sociale cu privire la ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale ale unui număr nedeterminat de persoane, prin asigurarea unei ordini juridice înfăptuită, inclusiv prin crearea unui mediu prielnic și liniștit pentru persoanele fizice și juridice, precum și menținerea condițiilor normale de activitate a acestora.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP al RM îl constituie corpul fizic al persoanei, bunurile imobile sau mobile ale acesteia.

Cu referire la victima infracțiunii, se specifică că aceasta poate fi orice persoană fizică, și doar în cazul în care fapta este însoțită de opunere de rezistență violentă sau armată, victima capătă calitate specială, și anume cea de reprezentant al autorității.

Latura obiectivă a infracțiunii reglementate la art. 285 din CP al RM se exprimă prin fapta prejudiciabilă, care se prezintă sub forma a trei grupuri de acțiuni, iar pentru calificare este suficientă săvârșirea a cel puțin unei singure modalități normative alternative, dintre cele ce succed: 1) organizarea unor dezordini în masă, însoțită de cel puțin una dintre următoarele acțiuni: aplicarea violenței împotriva persoanelor, pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, aplicarea armei de foc, aplicarea altor obiecte utilizate în calitate de armă, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților, opunerea de rezistență armată reprezentanților autorităților; 2) conducerea unor dezordini în masă, în-

soțită de cel puțin una dintre acțiunile enumerate supra; 3) participarea activă la săvârșirea a cel puțin uneia dintre acțiunile prenotate; 4) chemări la nesupunere violentă activă cerințelor legitime ale reprezentanților autorităților; 5) chemări la dezordini în masă; 6) chemări la săvârșirea actelor de violență împotriva persoanelor³³.

Din analiza normei penale prevăzute la alin. (1) al art. 285 din CP al RM în coroborare cu Legea nr. 130/2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, am constatat un vid conceptual semnificativ, în partea ce se referă la sintagma „aplicarea armei de foc”. Sintagma dată limitează din rațiunea infracțională armele din categoriile C și D, prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 130/2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, cum ar fi: armele neletale, armele pneumatice, armele albe, dispozitivele electroșoc, spray-urile iritant-lacrimogene etc., care, la fel, pot provoca vătămări integrității corporale și sănătății persoanei. Limitarea în cauză ascunde o lacună normativă care poate avea consecințe negative asupra calificării juridice a faptei, în cazul în care, în cadrul dezordinilor în masă, făptuitorii pot recurge la aplicarea altor tipuri de arme, cum ar fi cele indicate în categoriile menționate. Deci, concordarea terminologiei juridice a alin. (1) al art. 285 din CP al RM cu legislația ce stabilește categoriile de arme și de muniții cu destinație civilă va contribui la consolidarea securității publice, uniformizarea practicii judiciare, precum și la prevenirea potențialelor interpretări divergente sau arbitrare ale normei juridico-penale.

În aceeași accepțiune, punctăm că redacția actuală a alin. (1) al art. 285 din CP al RM este insuficient adaptată la formele noi de încălcare a relațiilor și valorilor sociale ce protejează securitatea publică, în contextul în care aplicarea dispozitivelor explozive sau altor dispozitive cu efect letal în cadrul dezordinilor în masă pot produce urmări prejudiciabile, cum ar fi: decese, vătămări corporale, distrugerii materiale etc. Nereglementarea sintagmei **în cauză** poate genera eludarea răspunderii penale și aplicarea defectuoasă a normei penale, în cazul în care făptuitorul recurge la aplicarea dispozitivelor explozive sau altor dispozitive cu efect letal în timpul organizării, conducerii sau participării la dezordini în masă.

La fel, s-a depistat că substanțele toxice pot fi ușor diseminate în spațiile publice, fapt ce poate conduce la apariția unei amenințări reale și iminente la adresa securității publice. Or, în contextul mondial actual, imperativele unei politici penale eficiente trebuie să fie orientate spre prevenirea și combaterea formelor moderne și sofisticate de comitere a dezordinilor în masă.

Așadar, optăm pentru completarea alin. (1) al art. 285 din CP al RM, în sensul expus anterior.

³³ Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 [citat 21.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150640&lang=ro#

Drept urmare a cercetării aprofundate a normei de incriminare reglementată la alin. (2) al art. 285 din CP al RM, am concludus că orice participare la săvârșirea acțiunilor, cum ar fi: aplicarea violenței împotriva persoanelor, pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, precum și opunerea de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților, generează tragerea la răspundere penală, conform alineatului în cauză. Deci, considerăm că menținerea cuvântului „activă” în cuprinsul normei respective contravine exigențelor de claritate și previzibilitate a normei penale, impuse de standardele internaționale în materie penală or, se remarcă că legiuitorul trebuie să expună textul legii penale, astfel încât să apere persoana de o eventuală acuzare, condamnare și pedepsire arbitrată³⁴.

Din analiza multilaterală a alin. (3) al art. 285 din CP al RM, am concluzionat necesitatea înaintării propunerii de excludere a acestuia, cu introducerea concomitentă a unui nou articol – art. 285¹ „Instigarea la dezordini în masă”, care să incrimineze fapta de instigare prin orice metodă la comiterea infracțiunii de dezordini în masă.

Aceasta vine să adopte o configurație normativă clară și coerentă a faptei de instigare la dezordini în masă, eliminând anumite ambiguități terminologice și conceptuale prezente în formularea actuală a alin. (3). Se specifică faptul că noul articol păstrează regimul sancționator al faptei indicate în versiunea actuală a alin. (3) al art. 285 din CP al RM, fapt ce asigură continuitatea și stabilitatea politicii penale în domeniul securității publice, neaducând atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor.

Într-o altă ordine de idei, am depistat lipsa reglementărilor legale cu privire la incriminarea fazelor pregătitoare ale dezordinilor în masă, reieșind din realitățile actuale de comitere a acestei infracțiuni, or, acest fapt poate limita capacitatea autorităților de drept în domeniul combaterii faptelor ilicite respective. În context, se înaintează propunerea de completare a art. 285 din CP al RM, în sensul incriminării la alin. (3) a faptei de instruire, autoinstruire sau beneficiere de instruire, în scopul organizării sau conducerii, sau participării la dezordini în masă. Incriminarea propusă are drept scop primordial sporirea protecției penale asupra unor acțiuni, care reprezintă o intenție evidentă de implicare în fapte care amenință direct securitatea publică.

În același timp, optăm pentru includerea condiționalității cu referire la liberarea de răspundere penală a persoanei dacă ea, a anunțat autoritățile despre realizarea instruirii, autoinstruirii sau beneficierii de instruire în scopul organizării sau conducerii, sau participării la

³⁴ CHEPESTRU, Ana-Maria. Evaluarea standardelor de calitate ale normei incriminatorii prevăzute de art.285 din Codul Penal al Republicii Moldova (dezordini în masă). În: *Legea și viața* [online]. 2022, nr. 05-06 (365-366), p. 125 [citat: 09.05.2025]. ISSN 2587-4365. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/122-130_4.pdf

dezordini în masă a contribuit la descoperirea infracțiunii săvârșite, sau la demascarea altor persoane instruite, a instructorilor, finanțatorilor, organizatorilor unor astfel de instruiri, dacă acțiunile ei nu conțin o altă componentă de infracțiune. Această clauză de liberare de răspundere penală include o modalitate de nepedepsire a persoanei, în cazul colaborării active a făptuitorilor cu autoritățile de drept, ceea ce ar reprezenta un mecanism important pentru descoperirea și prevenirea unor dezordini în masă în faze incipiente, descurajând escaladarea acestora.

Locul comiterii infracțiunii de dezordini în masă constituie un semn al laturii obiective de o importanță deosebită, deoarece dezordinile în masă pot fi comise în locuri de concentrații mari de oameni: piețe, stadioane, bulevarde, străzi, inclusiv pot fi afectate clădirile administrative ale autorităților de stat.

Tempul comiterii infracțiunii de dezordini în masă constituie un semn adițional al laturii obiective, întrucât nu are relevanță în procesul de încadrare juridică a activității infracționale. Deci, infracțiunea poate fi săvârșită în timpul desfășurării unor proteste, manifestații publice cu caracter cultural, religios, sportiv, precum și altor adunări în masă ce implică un număr mare de participanți.

Mijloacele și instrumentele de comitere a infracțiunii de dezordini în masă se deduc expres din prevederile alin. (1) al art. 285 din CP al RM, care sunt tipice, inclusiv pentru alin. (2) al aceluiași articol. Acestea pot fi armele de foc sau alte obiecte utilizate în calitate de armă.

Din punct de vedere al structurii legale, infracțiunea de dezordini în masă are o componentă formală, adică se consumă din momentul comiterii uneia dintre modalitățile faptice, după caz, organizării sau conducerii dezordinilor în masă, ori participării active la acestea, însoțite de aplicarea violenței împotriva persoanelor, de pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, de aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților, precum și din momentul adresării chemărilor la nesupunere violentă activă cerințelor legitime ale reprezentanților autorităților, la dezordini în masă, precum și la săvârșirea actelor de violență împotriva persoanelor.

Din perspectiva delimitării, în funcție de elementele obiective ale infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP al RM de alte fapte penale asemănătoare, incriminate la art. 184, 197, 286, 287, 288 și 341 din CP al RM, evidențiem că unele dintre acestea au în comun: obiectul juridic generic, și obiectul material - corpul fizic al persoanei și bunurile acesteia. Infracțiunilor reglementate la art. 184, 285, 286, 287 și 341 din CP al RM le sunt specifice comiterea faptelor prejudiciabile cu aplicarea violenței sau cu amenințarea de a o aplica, indicându-se doar la art. 184 alin. (1) lit. c) din CP al RM tipul violenței, și anume cea nepericuloasă pentru viață sau sănătate.

Conținutul laturilor obiective ale faptelor incriminate la art. 197 și art. 285 din CP al RM au în comun acțiunea de distrugere, iar în conținutul laturilor obiective ale faptelor incriminate la art. 285 și la art. 286 din CP al RM este comună fapta de organizare și fapta de participare activă. Totodată, la infracțiunile reglementate la art. 285 și art. 287 din CP al RM, legiuitorul condiționează comiterea faptelor ilicite de acțiunile adiacente obligatorii, în lipsa cărora calificarea juridică în baza articolelor respective ar fi imposibilă. La fel, infracțiunea prevăzută la art. 341 din CP al RM se aseamănă cu fapta prejudiciabilă incriminată la alin. (3) al art. 285 din CP al RM, întrucât în ambele cazuri are loc instigarea publică la comiterea faptelor prejudiciabile, precum și aducerea acestora la cunoștința publicului.

Capitolul IV cu titlul „**Elemente constitutive subiective ale infracțiunii de dezordini în masă**” include patru subcapitole, care înglobează o cercetare detaliată a subiectului și laturii subiective a infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP al RM, evidențiind caracteristicile vinovăției, scopurilor și motivelor infracționale. Totodată, având la bază elementele constitutive subiective ale infracțiunii, au fost prezentate diferențe între infracțiunea de dezordini în masă și alte fapte penale asemănătoare.

Sub aspectul laturii subiective, infracțiunea de dezordini în masă se comite cu vinovăție, sub forma intenției directe. La rândul său, intenția directă presupune o legătură strânsă între factorul intelectual și cel volitiv.

Bunăoară, aspectele volitive și cele intelective trebuie să se intersecteze, astfel încât să fie asigurată interconexiunea dintre acestea, or, doar în asemenea conjunctură, activitatea infracțională este comisă cu intenție directă.

Raportat la infracțiunea cercetată, factorul intelectual include două procese psihice, primul fiind conștientizarea caracterului prejudiciabil al dezordinilor în masă, iar al doilea - previzibilitatea urmărilor prejudiciabile ce pot rezulta din săvârșirea acestora. Pe când factorul volitiv se reflectă nemijlocit prin dorința făptuitorului de a produce anumite consecințe prejudiciabile, urmare comiterii dezordinilor în masă.

Factorul intelectual se reflectă printr-o conștientizare clară a caracterului ilicit și socialmente periculos al faptelor comise. Deci, făptuitorul înțelege natura acțiunilor sale și a urmărilor prejudiciabile care pot surveni urmare faptelor săvârșite, cum ar fi: tulburarea securității publice, vătămarea sănătății persoanelor sau distrugerea proprietății acestora etc. Această înțelegere exclude sub orice aspect posibilitatea făptuitorului de a invoca necunoașterea legii, întrucât implică o reprezentare mentală completă și anticipativă a consecințelor juridico-penale ale comportamentului său.

Așadar, este evident că făptuitorul are o reprezentare clară și neechivocă a caracterului ilicit și prejudiciabil al conduitei sale, fapt ce rezultă din manifestarea acțiunilor întreprinse. Comportamentul său vă-

dit antisocial și perturbator face imposibilă invocarea necunoașterii sau neînțelegerii semnificației juridico-penale ale faptei comise.

Factorul volitiv constă în manifestarea unei voințe deliberate de a comite infracțiunea dată. Așadar, făptuitorul nu doar că își dă seama de acțiunile sale, prevede urmările prejudiciabile ale acestora, dar și dorește producerea lor. Respectiva atitudine exprimă o voință conștientă de a leza valorile și relațiile sociale privind securitatea publică, indicând incontestabil existența intenției directe.

Prin prisma tipologiei intențiilor recunoscute la nivel doctrinar, fapta incriminată la alin. (2) al art. 285 din CP al RM poate fi săvârșită cu intenție spontană, care apare instant din momentul luării deciziei comiterii infracțiunii. Pe de altă parte, faptele prevăzute la alin. (1) și (3) ale art. 285 din CP al RM se comit preponderent cu intenție premeditată, care implică o perioadă de timp, în care făptuitorul întreprinde acțiuni de pregătire a infracțiunii, ia decizia de a o comite, analizează acțiunile infracționale pe care urmează să le comită.

Motivele și scopurile săvârșirii infracțiunii de dezordini în masă sunt semne facultative ale laturii subiective ale infracțiunii de dezordini în masă și ținând cont de jurisprudență și spațiul doctrinar, conchidem că nu poate exista o listă exhaustivă a motivelor și scopurilor infracțiunii analizate.

Motivele pot fi: tendința de a nega și dezaproba aspectele promovate de factorii politici, dorința de a blama activitatea unei anumite autorități, voința de a manifesta dezacord cu anumite evenimente, decizii emise de autoritățile publice, destabilizarea situației la nivel public, încălcarea bunei desfășurări a activităților unor autorități etc.

Scopurile pot fi: destabilizarea regimului de guvernare, obstrucționarea funcționării normale a instituțiilor statului, crearea unei stări de insecuritate generală, fragilizarea unor domenii esențiale, cum ar fi cel social, politic, economic, cultural etc.

Nici motivele și nici scopurile săvârșirii infracțiunii de dezordini în masă nu au importanță la calificarea juridică a faptei prejudiciabile, însă au un rol prioritar la aprecierea conduitei psihologice a persoanei, având o însemnătate deosebită la individualizarea răspunderii penale și la stabilirea pedepsei penale.

Subiectul infracțiunii de dezordini în masă este persoana fizică, responsabilă, care în momentul comiterii faptei a împlinit vârsta de 14 ani.

În contextul în care a fost propusă completarea art. 285 din CP al RM cu un nou alineat, care stabilește răspundere penală pentru fapta de instruire, autoinstruire sau beneficiere de instruire, în scopul organizării, conducerii sau participării la dezordini în masă, considerăm oportună stabilirea vârstei răspunderii penale pentru respectiva faptă din momentul în care persoana împlinește 16 ani. Specificăm că această propunere respectă principiul proporționalității, corelând gravitatea faptei și peri-

colul social cu nivelul de maturitate psihologică și discernământ necesar persoanei pentru înțelegerea caracterului ilicit al faptei și urmările acesteia. Așadar, optăm pentru modificarea art. 21 alin. (2) din CP al RM, astfel încât pentru faptele indicate la alin. (1) și (2) ale art. 285 din CP al RM, persoanele fizice să fie pasibile de răspundere penală din momentul împlinirii vârstei de 14 ani, iar pentru fapta nou propusă la alin. (3) al art. 285 din CP al RM, răspunderea penală să survină din momentul în care persoana îplinește vârsta de 16 ani.

Din perspectiva delimitării, în funcție de elementele subiective, a infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP al RM de alte fapte penale asemănătoare, prevăzute la art. 184, 197, 286, 287, 288 și 341 din CP al RM, se evidențiază că anumite infracțiuni diferă din perspectiva tipului de intenție.

În mare parte, la infracțiunile comparate pot coincide motivele infracționale, cum ar fi: răzbunare, ură, interes material, disensiuni politice etc., excepție făcând motivele de prejudecată, care sunt specifice doar faptelor indicate la art. 184 alin. (2) lit. b¹), art. 197 alin. (2) lit. b), art. 287 alin. (2) lit. e), art. 288 alin. (2) lit. b) din CP al RM. Totodată, la anumite infracțiuni analizate, apare calitatea specială a subiectului: la art. 184 alin. (1) lit. a) – persoana cu funcție de răspundere, la art. 197 alin. (3) – administratorul băncii, la art. 286 – persoana care execută pedeapsa cu închisoarea, fapt ce este antitetice subiectului infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP al RM.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele științifice obținute în urma elaborării prezentului studiu științific sunt: realizarea unei retrospective a prevederilor normative privind infracțiunea de dezordini în masă; analiză comparativă a legislațiilor penale ale statelor membre UE și ale altor state sub aspectul răspunderii pentru infracțiunea de dezordini în masă și alte fapte asemănătoare; explicarea și delimitarea conceptelor „ordine publică” și „securitate publică”; identificarea și caracterizarea semnelor obiective și subiective ale infracțiunii prevăzute la art. 285 din CP RM; argumentarea stabilirii vârstei de tragere la răspundere penală, a regimului sancționator proporțional pentru fapta nou propusă de instruire, autoinstruire sau beneficiere de instruire, în scopul organizării, conducerii sau participării la dezordini în masă; înaintarea unui set de propuneri de lege ferenda în vederea perfecționării norme penale cercetate, în sensul armonizării prevederilor art. 285 din CP RM cu acquis-ul UE și angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova, precum și concordării acestuia cu criteriile de calitate a legii penale.

Dintre cele mai importante concluzii cu caracter general, evidențiem următoarele:

1. Atât jurisprudența, cât și doctrina juridico-penală recunosc unanim că infracțiunea de dezordini în masă atentează nemijlocit la securitatea publică. În pofida faptului că valorile și relațiile sociale privind ordinea publică și securitatea publică sunt interdependente, totuși, acestea au caracteristici particulare. Securitatea publică reprezintă o totalitate de reguli, care se referă la relațiile sociale cu privire la ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale ale unui număr nedeterminat de persoane, prin asigurarea unei ordini juridice înfăptuită, inclusiv prin crearea unui mediu prielnic și liniștit pentru persoanele fizice și juridice, precum și menținerea condițiilor normale de activitate a acestora.

2. Sub aspectul laturii subiective, infracțiunea de dezordini în masă se comite cu vinovăție, sub forma intenției directe. Factorul intelectual al acestui tip de intenție se reflectă printr-o conștientizare clară a caracterului ilicit și socialmente periculos al faptelor comise. Deci, făptuitorul înțelege natura acțiunilor sale și a urmărilor prejudiciabile care pot surveni urmare faptelor săvârșite, cum ar fi: tulburarea securității publice, vătămarea sănătății persoanelor sau distrugerea proprietății acestora etc. Această înțelegere exclude sub orice aspect posibilitatea făptuitorului de a invoca necunoașterea legii, întrucât implică o reprezentare mentală completă și anticipativă a consecințelor juridico-penale ale comportamentului său.

3. Factorul volitiv constă în manifestarea unei voințe deliberate de a comite infracțiunea dată. Așadar, făptuitorul nu doar că își dă seama de acțiunile sale, prevede urmările prejudiciabile ale acestora, dar și do-

rește producerea lor. Respectiva atitudine exprimă o voință conștientă de a leza valorile și relațiile sociale privind securitatea publică, indicând incontestabil existența intenției directe.

4. Prin prisma tipologiei intențiilor recunoscute la nivel doctrinar, acțiunea incriminată la alin. (2) al art. 285 din CP RM poate fi săvârșită cu intenție spontană, care apare instant din momentul luării deciziei comiterii infracțiunii. Acțiunile prevăzute la alin. (1) și (3) ale art. 285 din CP RM se comit preponderent cu intenție premeditată, care implică o perioadă de timp, în care făptuitorul întreprinde acțiuni de pregătire a infracțiunii, ia decizia de a o comite, analizează acțiunile infracționale, pe care urmează să le comită.

5. Motivele și scopurile infracțiunii de dezordini în masă nu au importanță pentru încadrarea juridică, însă se desprind din practica judiciară. Motivele pot fi: tendința de a nega și dezaproba aspectele promovate de factorii politici, dorința de a blama activitatea unei anumite autorități³⁵, voința de a manifesta dezacord cu anumite evenimente, decizii emise de autoritățile publice, destabilizarea situației la nivel public, încălcarea bunei desfășurări a activităților unor autorități etc. Scopurile pot fi: destabilizarea regimului de guvernare, obstrucționarea funcționării normale a instituțiilor statului, crearea unei stări de insecuritate generală, fragilizarea unor domenii esențiale, cum ar fi cel social, politic, economic, cultural etc.

6. Componenta de infracțiune reglementată la art. 285 din CP RM este formală, adică se consumă din momentul comiterii uneia dintre modalitățile faptice, după caz, organizării sau conducerii dezordinilor în masă, ori participării active la acestea, însoțite de aplicarea violenței împotriva persoanelor, de pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, de aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților, precum și din momentul adresării chemărilor la nesupunere violentă activă cerințelor legitime ale reprezentanților autorităților, la dezordini în masă, precum și la săvârșirea actelor de violență împotriva persoanelor.

7. Pentru asigurarea corectitudinii încadrării juridice a infracțiunii conform art. 285 din CP RM este esențială delimitarea acesteia de alte fapte penale asemănătoare, ceea ce pune în lumină trăsăturile exclusive ale dezordinilor în masă în raport cu anumite infracțiuni asemănătoare. Delimitarea se efectuează sub unghiul elementelor obiective și subiective care disting faptele între ele, or, infracțiunea de dezordini în masă poate fi aspecte comune cu alte fapte penale, cum ar fi: violarea dreptului la libertatea întrunirilor, distrugerea sau deteriorarea intenționa-

³⁵ CHEPESTRU, Ana-Maria, CHIRIȚA, Valentin. Latura subiectivă a infracțiunilor de dezordini în masă. În: Intellectus [online]. 2024, nr. 2, p. 159 [citat 08.05.2025]. ISSN 1810-7087. Disponibil: <https://agepi.gov.md/ro/intellectus/intellectus-2-2024>

tă a bunurilor, acțiuni care dezorganizează activitatea penitenciarelor, huliganismul, vandalismul, chemările la răsturnarea sau schimbarea prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova.

8. Este important ca în cadrul normei penale prevăzute la alin. (1) al art. 285 din CP RM, sintagma „armei de foc” să fie substituită cu cuvântul „armei”, or, redacția actuală limitează sfera de aplicabilitate a normei penale, excluzând potențiale pericole la adresa securității publice, cum ar fi aplicarea în cadrul dezordinilor în masă a armelor neletale, armelor pneumatice, armelor albe, dispozitivelor electroșoc, spray-urilor iritant-lacrimogene etc.

În același context, considerăm indispensabilă completarea alin. menționat cu sintagma „dispozitive explozive sau alte dispozitive cu efect letal”, întrucât actualmente, evoluează formele de manifestare a încălcărilor colective, caracterizate prin utilizarea unor mijloace sociale periculoase. Respectiv, omiterea reglementării sintagmei propuse *supra* poate genera eludarea răspunderii penale și aplicarea deficitară a normei penale, în cazul în care făptuitorul recurge la aplicarea dispozitivelor explozive sau altor dispozitive cu efect letal, în cadrul dezordinilor în masă. Totodată, în același sens, optăm inclusiv pentru includerea sintagmei „substanțe toxice”, care este esențială pentru acoperirea juridică a unui alt pericol major, a cărui manifestare în cadrul dezordinilor în masă generează un pericol real și iminent pentru securitatea publică.

9. În contextul dezordinilor în masă, orice participare la săvârșirea acțiunilor, cum ar fi: aplicarea violenței împotriva persoanelor, pogromuri, incendieri, distrugerii de bunuri, aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, precum și opunerea de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților generează tragerea la răspundere penală, conform alin. (2) al art. 285 din CP RM. Astfel, considerăm că menținerea cuvântului „activă” în cuprinsul normei în cauză contravine exigențelor de claritate și previzibilitate a normei penale, impuse de standardele internaționale în materie penală.

10. Se relevă necesitatea de incriminare a unei modalități faptice noi - cea de instruire, autoinstruire sau beneficiere de instruire, în scopul organizării, conducerii, sau participării la dezordini în masă. Această inițiativă este strict justificată de lipsa reglementărilor legale de incriminare a fazelor pregătitoare ale dezordinilor în masă, reieșind din realitățile actuale de comitere a acestei infracțiuni, or, acest fapt poate limita capacitatea autorităților de drept în sensul curmării infracțiunii în cauză. Incriminarea propusă are drept scop primordial sporirea protecției penale asupra unor acțiuni, care reprezintă o intenție evidentă de implicare în fapte care amenință direct securitatea publică.

Totodată, în acest sens, optăm inclusiv pentru reglementarea unei condiționalități cu referire la liberarea de răspundere penală a persoanei, dacă ea a anunțat autoritățile despre realizarea instruirii, autoinstrui-

rii sau beneficiarii de instruire în scopul organizării sau conducerii, sau participării la dezordini în masă, a contribuit la descoperirea infracțiunii săvârșite sau la demascarea altor persoane instruite, a instructorilor, finanțatorilor, organizatorilor unor astfel de instruiți, dacă acțiunile ei nu conțin o altă componentă de infracțiune. Clauza liberării de răspundere penală indică o modalitate de nepedepsire a persoanei, în cazul colaborării active a făptuitorilor cu autoritățile de drept, ceea ce ar reprezenta un mecanism important pentru descoperirea și prevenirea unor dezordini în masă în faze incipiente, descurajând escaladarea acestora.

11. Se evidențiază importanța de incriminare în cadrul unui nou articol a faptei de instigare la dezordini în masă, care, în mare parte, ar suplini modalitatea faptică existentă în conținutul alin. (3) al art. 285 CP RM - chemările la nesupunere violentă activă cerințelor legitime ale reprezentanților autorităților și la dezordini în masă, precum și la săvârșirea actelor de violență împotriva persoanelor. Propunerea dată constituie o măsură necesară pentru clarificarea și eficientizarea cadrului normativ privind prevenirea și combaterea amenințărilor la adresa securității publice. Aceasta vine să adopte o configurație normativă clară și coerentă a faptei de instigare la dezordini în masă, eliminând anumite ambiguități terminologice și conceptuale prezente în formularea actuală a alin. (3) al art. 285 din CP RM. Formularea propusă realizează o delimitare clară între fapta de instigare la dezordini în masă și faptele incriminate la alin. (1) și (2) ale art. 285 din CP RM, precum și raționalizează structura Părții speciale a CP RM, limbajul și terminologia juridică utilizată, asigurând, în același timp, ierarhia conceptuală a normelor penale în raport cu gravitatea faptelor incriminate și cu pericolul social al acestora.

Problema științifică actuală, de o importanță deosebită, care a fost soluționată constă în efectuarea unei analize juridico-penale ample a infracțiunii de dezordini în masă, care asigură elucidarea naturii juridice concrete a acesteia, fapt ce contribuie la identificarea exactă a semnelor obiective și subiective ale componentei de infracțiune, iar propunerile de modificare a cadrului normativ aferent infracțiunii examinate pot perfecționa practica judiciară, sub aspectul aplicării corecte și uniforme a prevederilor art. 285 din CP RM.

Rezultatele cercetării realizate se evidențiază prin importanța înaintării unor recomandări, cu titlu de *lege ferenda*, care, după părerea noastră, poate perfecționa conținutul normativ și structura normei juridico-penale supuse examinării.

1. Modificarea conținutului normativ actual al art. 285 din CP RM, prin expunerea acestuia într-o nouă redacție, după cum urmează:
„Articolul 285. Dezordini în masă

(1) Organizarea sau conducerea unor dezordini în masă, însoțite de aplicarea violenței împotriva persoanelor, de pogromuri, incendieri, distrugerii de bunuri, de aplicarea dispozitivelor explozive sau altor dis-

pozitive cu efect letal, substanțelor toxice, armei sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, precum și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților,

se pedepesc cu închisoare de la 4 la 8 ani.

(2) Participarea la dezordini în masă, însoțite de acțiunile prevăzute la alin. (1),

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.

(3) Instruirea, autoinstruirea sau beneficierea de instruire, în scopul organizării, conducerii sau participării la dezordini în masă,

se pedepesc cu închisoare de la 1 la 3 ani.

(4) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (3) se liberează de răspundere penală, dacă ea a anunțat autoritățile despre realizarea instruirii, autoinstruirii sau beneficierii de instruire, în scopul organizării, conducerii sau participării la dezordini în masă, a contribuit la descoperirea infracțiunii săvârșite sau la demascarea altor persoane instruite, a instructorilor, finanțatorilor, organizatorilor unor astfel de instruiți, dacă acțiunile ei nu conțin o altă componentă de infracțiune.”.

2. Completarea Părții speciale a CP RM cu un articol nou - Articolul 285¹ „Instigarea la dezordini în masă”, cu următorul conținut:

„Articolul 285¹. Instigarea la dezordini în masă

Instigarea prin orice metodă la comiterea infracțiunii de dezordini în masă,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.”.

3. Modificarea prevederilor alin. (2) al art. 21 din CP RM (în contextul acceptării propunerilor de amendare a art. 285 din CP RM), prin substituirea textului: „283-286” cu textul: „283, 284, 285 alin. (1) și alin. (2), 286”.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare conexe tematicii cercetate: 1) analiza aspectelor criminologice ale infracțiunii de dezordini în masă, punându-se un accent deosebit pe personalitatea infractorului și psihologia mulțimii; 2) întocmirea unui ghid metodic bazat pe aspectele de calificare a infracțiunii de dezordini în masă; 3) investigarea infracțiunii cercetate prin prisma metodicii criminalistice.

BIBLIOGRAFIE

1. ARAMĂ, Elena, COPTILEȚ, Valentina. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău: Cartea Juridică, 2012. 288 p. ISBN 978-9975-53-129-0.
2. BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. Delimitarea infracțiunii de huliganism de unele fapte penale sau nepenale adiacente. În: *Revista Națională de Drept* [online]. 2008, nr. 8, pp. 2-12 [citată 17.12.2024]. ISSN 1811-0770. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2-12_0.pdf
3. BRÎNZĂ, Sergiu et al. *Drept penal. Partea specială. Volumul II*. Chișinău: Cartier, 2005. 805 p.
4. BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1326 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
5. BRÎNZĂ, Sergiu, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3.
6. BUJOR, Valeriu, BEJAN, Octavian. *Elemente de teoria securității criminologice private: (material didactic)*. Chișinău: CEP USM, 2014. 98 p. ISBN 978-9975-71-498-3.
7. **CHEPESTRU, Ana-Maria**. Evoluția cadrului normativ cu privire la dezordinile în masă. În: *Culegerea comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Omul, criminologia, știința”*, 24 martie 2023 [online]. Chișinău: Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2023, pp. 645-650 [citată 08.05.2025]. ISBN 978-9975-3418-5-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/culegerea_24.03.23.pdf
8. **CHEPESTRU, Ana-Maria**. Evaluarea standardelor de calitate ale normei incriminatorii prevăzute de art. 285 din Codul Penal al Republicii Moldova (dezordini în masă). În: *Legea și viața* [online]. 2022, nr. 05-06 (365-366), pp. 122-130 [citată 09.05.2025]. ISSN 2587-4365. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/122-130_4.pdf
9. **CHEPESTRU, Ana-Maria**, CHIRIȚA, Valentin. Latura subiectivă a infracțiunilor de dezordini în masă. În: *Intellectus* [online]. 2024, nr. 2, pp. 153-160 [citată: 08.05.2025]. ISSN 1810-7087. Disponibil: <https://agepi.gov.md/ro/intellectus/intellectus-2-2024>
10. CHIRIȚA, Valentin, TIHON, Vitalie. Corelația conceptelor: ordine publică, securitate publică, ordine de drept în contextul încadrării juridice a infracțiunii de huliganism. În: *Intellectus* [online]. 2023, nr. 1, pp. 115-123 [citată 30.04.2025]. ISSN 1810-7087. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_nr_file/Intellectus_1_2023.pdf
11. *Codul penal al Federației Ruse* [citată 06.04.2023]. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/cdfbaa9aeaf8b47695af18e41433e4e3f5f4be5f/
12. *Codul penal al Germaniei* [citată 18.10.2024]. Disponibil: <https://>

www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html

13. *Codul penal al Republicii Belarus* [citat 06.04.2023]. Disponibil: <https://pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk9900275>

14. *Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961* [citat 04.10.2024]. Disponibil: https://bizlex.ru/ro/codul-penal-al-republicii-moldova-din-24-03-1961.html#google_vignette

15. *Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002* [citat 21.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150640&lang=ro#

16. *Codul penal al României din 30 aprilie 1864* [citat 11.10.2024]. Disponibil: <https://lege5.ro/gratuit/g42tamju/codul-penal-din-1864>

17. *Codul penal al României din 17 iulie 2009* [citat 18.10.2024]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/223635>

18. *Codul penal al Republicii Turkmenistan* [citat 27.04.2023]. Disponibil: https://continent-online.com/Document/?doc_id=31295286

19. *Codul penal al Republicii Uzbekistan* [citat 27.04.2023]. Disponibil: https://continent-online.com/Document/?doc_id=30421110

20. COLOMER BEA, David. Reflexiones en torno al bien jurídico protegido en los delitos de desórdenes públicos. In: *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología* [online]. 2017, núm. 19-18, pp. 1-28 [citat 30.07.2025]. ISSN 1695-0194. Disponibil:

<https://revistacriminologia.com/19/recpc19-18.pdf>

21. COPEȚCHI, Stanislav. Infracțiunile de dezordini în masă (art.285 CP RM): Noțiune, analiză, delimitare de fapte penale similare. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova* [online]. 2020, nr. 6, pp. 27-36 [citat 11.11.2024]. ISSN 2587-3601. Disponibil:

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/27-36_6.pdf

22. CUȘNIR, Valeriu, COJOCARU, Radion. Prevenirea acțiunilor de pericol social sporit asupra securității naționale și ordinii de drept – obiectiv major al autorităților de stat și imperativ al prezentului. În: *Vectorul european al Republicii Moldova – factor determinant în consolidarea statului de drept* [online]. 2022, pp. 6-21. [citat 13.09.2025]. ISBN 978-5-88554-193-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/6-21_2.pdf

23. LE BON, Gustave. *Psihologia mulțimilor (traducere în limba română: Mariana Tabacu)* [online]. București: ANTET XX PRESS [citat 11.11.2024]. ISBN 973-99336-2-9.

Disponibil: <https://alingavreliuc.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/10/gustave-le-bon-psihologia-multimilor.pdf>

24. *Legea nr. 277/2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova* [citat 22.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=12129&lang=ro

25. MANEA, Vladislav. *Răspunderea penală pentru acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor: Material didactico-științific.*

Chișinău: CEP USM, 2010. 292 p. ISBN 978-9975-70-956-9.

26. NABAT, Yoann. *Ficher les manifestants: entre sauvegarde de l'ordre public et risques de répression politique*. In: *La Revue des droits de l'homme* [online]. 2025, nr. 27, pp. 358-378 [citată 30.07.2025]. ISSN 2264-119X. Disponibil: <https://journals.openedition.org/revdh/21362>

27. NISTOREANU, Gheorghe, BOROI, Alexandru. *Drept penal. Partea specială (Curs universitar)*. București: ALL Beck, 2002. 592 p. ISBN 973-655-182-2.

28. PILAT, Sofia. *Vandalismul: (Analiza juridico-penală)*. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2018. 268 p. ISBN 978-9975-121-45-3.

29. ROTARI, Oxana. *Criminologie. Ediție revăzută și adăugită*. Chișinău: ULIM (Tipografia Foxtrot SRL), 2011. 890 p. ISBN 978-9975-101-57-8.

30. ROTSCH, Thomas. „Beteiligung am” Landfriedensbruch?. In: *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik* [online]. 2015, nr. 12, pp. 577-585 [citată 29.07.2025]. Disponibil: https://www.zis-online.com/dat/ausgabe/2015_12_ger.pdf

31. TOADER, Tudorel, LOGHIN, Octavian. *Drept penal român. Partea specială. Ediția a III-a revăzută și adăugită*. București: Casa de editură și presă „ȘANSA”, 1999. 663 p. ISBN 973-9167-88-8.

32. АКИМОВ, В.Т. Юридические науки понятие массовых беспорядков. В: *Наука и образование сегодня* [online]. 2019, № 6 (41). Часть 2, с. 92-94 [citată 18.09.2025]. ISSN 2541-7789. Disponibil:

<https://publikacija.ru/images/PDF/2019/41/Science-and-education-today-6-41-2.pdf>

33. ЕНГИБАРЯН, В.Г. *Расследование массовых беспорядков: теоретические, организационные и методико – криминалистические основы (по материалам Республики Армения): диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук*. Москва, 2015, 422 с.

34. ШВЕДОВА, О. В. *Уголовно-правовая характеристика тема массовых беспорядков (ст. 212 УК РФ): магистерская диссертация*. Красноярск, 2016, 104 с. [citată 20.11.2024]. Disponibil: https://elib.sfu-kras.ru/bitstream/handle/2311/30275/magisterskaya_dissertaciya_shvedovoy_o.v._1.pdf?sequence

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice naționale și internaționale (15):

1. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Infracțiunea de dezordini în masă în legislațiile penale ale statelor membre CSI. The crime of mass disorder in the criminal laws of the commonwealth of independent member states. În: Revista „Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova”, Chișinău, 2023. pp. 239-256. ISBN 978-9975-170-05-5. Disponibil: https://academy.police.md/wp-content/uploads/2023/09/Anale_Stiintifice_2023_nr_17-1.pdf
2. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Conceptul și clasificarea dezordinilor în masă. În: Revista „Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova”, Chișinău, 2023. pp. 149-160. ISBN 978-9975-170-08-6. Disponibil: https://academy.police.md/wp-content/uploads/2024/01/revista_AS_nr_18_2023.pdf
3. **CHIRIȚA Valentin, CHEPESTRU Ana-Maria.** Latura subiectivă a infracțiunilor de dezordini în masă. În: Revista de proprietate intelectuală, știință și educație „Intellectus”, 2024, nr. 2, pp. 153-160. ISSN 1810-7087. Disponibil: <https://agepi.gov.md/ro/intellectus/intellectus-2-2024>
4. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Evaluarea standardelor de calitate ale normei incriminatorii prevăzute de art.285 din Codul Penal al Republicii Moldova (dezordini în masă). În: Revista științifico-practică „Legea și viața” nr. 05-06 (365-366) 2022. pp. 122-130. ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/122-130_4.pdf
5. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Evoluția istorică a infracțiunii de dezordini în masă. În: Publicația științifico-practică „Legea și viața”, Chișinău, 2023. pp. 238-243. ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/238-243_21.pdf
6. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Legal-criminal analysis of actions of organising or leadins mass disorder. În: Publicația științifico-practică „Legea și viața”, Chișinău, 2024. pp. 524-527. ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373. Disponibil: https://www.academy.police.md/wp-content/uploads/2024/06/Conferinta_internationala_LV_editie_speciala_24_06_2024.pdf
7. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Asigurarea apărării ordinii și securității publice de către Inspectoratul General de Carabinieri. În Buletinul informativ al Avocatului Poporului, ediție specială din 20 iulie 2022. Lucrările conferinței Ombudsmanului: „Instituția carabinierilor între prezent și viitor”. Disponibil: <https://ombudsman.md/buletin-informativ-editie-speciala-lucrarile-conferintei-ombudsmanului-institutia-carabinierilor-intre-prezent-si-viitor-2-2/>
8. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Analiza fenomenului implicării minorilor în acțiuni de dezordini în masă. În: Culegerea de comunicări a Con-

ferinței științifice internaționale „Interesul superior al copilului: abordare socio - culturală, normativă și jurisprudențială”, volumul II, Chișinău: CEP USM, 2023. pp. 272-277. ISBN 978-9975-62-504-3. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conferinta_30%2Bsept._1%2Boct._Vol_II_2022.pdf

9. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Obiectul juridic și material al infracțiunii de dezordini în masă. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională din 8 decembrie 2022 „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, ediția a II-a. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2023. pp. 266-271. ISBN 978-9975-135-66-5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-271_12.pdf

10. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Evoluția cadrului normativ cu privire la dezordinile în masă. În: Culegerea „Omul, criminologia, știința”: conferință științifică internațională. Chișinău: Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2023. pp. 645-650. ISBN 978-9975-3418-5-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/culegere_24.03.23.pdf

11. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Subiectul infracțiunii de dezordini în masă. În: Materialele Conferinței științifice cu participare internațională din 7 decembrie 2023 „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2024. pp. 364-368. ISBN 978-9975-135-84-9. Disponibil: https://academy.police.md/wp-content/uploads/2024/01/Mater_conf_Protect_dr_si_liber_omului_ed.-3_07_12_2023.pdf

12. **CHEPESTRU Ana-Maria.** Delimitarea infracțiunii de dezordini în masă de infracțiune de vandalism. În: Culegerea de studii și articole elaborată în baza rapoartelor și comunicărilor prezentate la Conferința științifico-practică internațională „Statul de Drept și reziliența economică în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană”, Chișinău: CEP USM, 2024. pp. 191-197. ISBN 978-9975-62-779-5 (PDF).

13. **CHIRIȚA Valentin, CHEPESTRU Ana-Maria.** Analiza juridico-penală a participării active la dezordini în masă: modalitatea normativă a art. 285 din Codul penal. În: Culegerea Conferinței Științifice Internaționale „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, volumul XI, partea 1. Cahul: USC, 2024. pp. 65-69. ISSN 2587-3563, E-ISSN 2587-3571.

14. **CHIRIȚA Valentin, CHEPESTRU Ana-Maria.** The offence of mass disorder in the criminal laws of some European states. In: Journal of criminology and criminal law, VOL 61, No. 1. Belgrade, 2023. pp. 144-160. ISSN 1820-2969 (Ștampano izd.) ISSN 2956-2198 (online). Disponibil: https://www.iksi.ac.rs/rkk_arhiva/rkk_1_2023.pdf

15. **CHEPESTRU Ana-Maria.** The distinction between the offence of mass disorder and the offence of hooliganism. In: Investigating and proving contemporary forms of crime: scientific approaches. XIV International Scientific Conference „ARCHIBALD REISS DAYS”, Belgrade: University of Criminal Investigation and Police Studies Belgrade, 2025. pp. 295-302. Disponibil: <https://eskup.kpu.edu.rs/dar/issue/view/13/12>

Participări la manifestări științifice:

I. Internaționale:

1. Conferința internațională științifico-practică „Probleme științifice în domeniul expertizei judiciare psihiatrice-psihologice și modul de utilizare în procesul judiciar” din 14.04.2022.

2. Conferința științifico-practică internațională „Teoria și practica administrării publice” din 20.05.2022.

3. Conferința științifică internațională „Interesul superior al copilului: Abordare socio-culturală, normativă și jurisprudențială” din 30.09.2022 - 01.10.2022.

4. Conferința științifică internațională „Omul, criminologia, știința”, ediția a II-a, dedicată aniversării a 40 de ani de activitate pe făgașul învățământului și științei și 65 de ani de viață ai criminologului Valeriu Bujor, din 24.03.2023.

5. Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea criminalității: Probleme, soluții și perspective”, ediția a V-a, din 18.05.2023.

6. Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective”, ediția a VI-a, din 25.04.2024.

7. Conferința științifică internațională „Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației”, ediția a XI-a, din 06.06.2024.

8. XIV International Scientific Conference „ARCHIBALD REISS DAYS”. Thematic conference proceedings „Investigating and proving contemporary forms of crime: scientific”, Belgrade, november 7-8, 2024.

II. Naționale:

1. Conferința științifico-practică a Ombudsmanului „Instituția carabinieri între prezent și viitor” din 20.07.2022.

2. Conferința științifică națională cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice” (ediția a III-a) din 07.12.2023.

3. Conferința științifică națională cu participare internațională „Statul de drept și reziliența economică în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană” din 16.05.2024.

ADNOTARE

Chepestru Ana-Maria. Analiza juridico-penală a infracțiunii de dezordini în masă.

Teză de doctor în drept. Chișinău, 2025

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 235 titluri, 207 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 15 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: libertate de exprimare, securitate publică, mulțime, infracțiune, dezordini în masă, organizare, conducere, participare activă, chemare, violență, opunere de rezistență.

Scopul lucrării: constă în elaborarea unui studiu aprofundat cu referire la problemele de ordin juridico-penal privind infracțiunea de dezordini în masă, determinarea poziției acesteia în sistemul infracțiunilor contra ordinii și securității publice, precum și înaintarea unor recomandări, care au drept scop perfecționarea cadrului normativ de incriminare a faptei date.

Obiectivele cercetării: evaluarea normei de incriminare prevăzută la art. 285 din CP al RM; cercetarea retrospectivă a cadrului normativ de incriminare a faptei de dezordini în masă; studierea comparativă a legislațiilor penale ale altor state; determinarea corelației dintre conceptele „ordine publică” și „securitate publică”; analiza elementelor constitutive obiective și subiective ale infracțiunii supuse studiului; investigarea semnelor variabile și estimative din cadrul componenței de infracțiune prevăzute la art. 285 din CP RM; stabilirea momentului de consumare a infracțiunii analizate; concretizarea motivelor și scopurilor comiterii infracțiunii cercetate; formularea unor recomandări, sub formă de lege ferenda, în scopul modificarea art. 285 din CP al RM.

Noutatea și originalitatea științifică: rezidă în formularea și argumentarea unor propuneri de modificare a art. 285 din CP al RM, sub formă de lege ferenda, menite să perfecționeze cadrul normativ de incriminare a dezordinilor în masă, să-l alinieze la acquis-ul Uniunii Europene și la angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova, precum și să asigure o aplicabilitate practică eficace a normei incriminatorii analizate.

Problema științifică soluționată: constă în efectuarea unei analize juridico-penale ample a infracțiunii de dezordini în masă, care asigură elucidarea naturii juridice concrete a acesteia, fapt ce contribuie la identificarea exactă a semnelor obiective și subiective ale componenței de infracțiune, iar propunerile de modificare a cadrului normativ aferent infracțiunii examinate vor perfecționa practica judiciară, sub aspectul aplicării corecte și uniforme a prevederilor art. 285 din CP al RM.

Semnificația teoretică: se reflectă în rezolvarea unor inadvertențe de natură juridico-penală cu privire la infracțiunea de dezordini în masă, iar concluziile realizate pot contribui la completarea fundamentelor teoretice ale dreptului penal, inclusiv excluderea unor lacune normative existente și propunerea unor soluții concrete fiabile, sub formă de lege ferenda.

Valoarea aplicativă a lucrării: va fi apreciată, prin prisma utilității practice, de către reprezentanții autorităților de drept competente în domeniul urmăririi penale. La fel, materialele prezentei teze pot constitui un fundament valoros pentru studenții instruiți în cadrul celor trei cicluri de studii superioare, audienții/angajații desemnați la cursuri de formare inițială, continuă sau managerială pe segmentul ordinii și securității publice și pentru alte categorii de cititori.

Implementarea rezultatelor științifice: se prezintă prin faptul că majoritatea subiectelor abordate în prezenta lucrare au fost supuse dezbaterilor în cadrul diverselor manifestații cu caracter științific și publicate în reviste științifice recunoscute și în materialele conferințelor științifice. Concomitent, materialele prezentei teze pot fi întrebuințate atât de către practicieni în activitatea lor, cât și în procesul de instruire a studenților din învățământul superior, având potențial de a perfecționa cadrul normativ național.

АННОТАЦИЯ

Кепестру Ана-Мария. Уголовно-правовой анализ преступления – массовые беспорядки. Диссертация на соискание научной степени доктора права.

Кишинэу, 2025 год

Структура диссертации: включает введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиографию из 235 источников; объём основного текста 207 страниц. Результаты исследования отражены в 15 научных публикациях.

Ключевые слова: вобода выражения мнений, общественная безопасность, толпа, преступление, массовые беспорядки, организация, руководство, активное участие, призыв, насилие, сопротивление.

Цель работы: провести комплексный уголовно-правовой анализ преступления массовых беспорядков, определить его место в системе преступлений против общественного порядка и безопасности и сформулировать рекомендации по совершенствованию нормативной базы их инкриминации.

Цели исследования: оценку нормы инкриминации, закреплённой в ст. 285 УК РМ; исследование эволюции правового регулирования инкриминации; сравнительное изучение уголовного законодательства других государств; определение взаимосвязи понятий «общественный порядок» и «общественная безопасность»; анализ состава преступления; исследование оценочных признаков состава преступления, предусмотренного ст. 285 УК РМ; установление момента окончания преступления; уточнение мотивов и целей его совершения; формулирование рекомендаций в виде *lege ferenda* по внесению изменений в ст. 285 УК РМ.

Научная новизна и оригинальность: обоснованы предложения в виде *lege ferenda* по изменению в ст. 285 УК РМ, направленных на совершенствования регулирования инкриминации массовых беспорядков, его приведение в соответствие с правовой системе Европейского Союза и международными обязательствами Республики Молдова, а также обеспечения эффективного применения данной нормы.

Решенный научный вопрос: заключается в проведении комплексного уголовно-правового анализа преступления массовых беспорядков, что позволило выявить его правовую природу и точно определить объективные и субъективные признаки состава. Внесённые предложения по изменению нормативной базы способствуют совершенствованию судебной практики и обеспечивают единообразное применение ст. 285 УК РМ.

Теоретическая значимость: заключается в устранении уголовно-правовых противоречий, связанных с преступлением массовых беспорядков. Полученные выводы дополняют теоретические основы уголовного права, способствуют ликвидации нормативных пробелов и формулируют конкретные решения в виде *lege ferenda*.

Прикладная ценность работы: определяется возможностью её использования представителями правоохранительных органов, компетентных в сфере уголовного преследования. Материалы диссертации могут служить ценным ресурсом для студентов всех уровней высшего образования, а также для слушателей и сотрудников, проходящих начальную, непрерывную или управленческую подготовку в области общественного порядка и безопасности, и для иных категорий читателей.

Внедрение научных результатов: подтверждается тем, что основные положения диссертации обсуждались на научных мероприятиях и опубликованы в признанных журналах и сборниках конференций. Материалы исследования могут быть использованы как в практической деятельности юристов, так и в образовательном процессе вузов, обладая потенциалом для совершенствования национальной нормативной базы.

ANNOTATION

Chepestru Ana-Maria. The legal-criminal analysis of the crime of mass disorders.

PhD Thesis in Law. Chisinau, 2025

Thesis structure: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography comprising 235 titles, 207 pages of main text. The obtained results have been published in 15 scientific papers.

Keywords: freedom of expression, public security, crowd, offence, mass disorders, organization, leadership, active participation, incitement, violence, resistance.

The purpose of the research is to present a comprehensive a comprehensive study of the criminal-legal aspects related to the offence of mass disorder, to determine its place within the system of offences against public order and security, and to formulate recommendations aimed at improving the legislative framework governing the incrimination of mass disorder acts.

The objectives of the research: to evaluate the incrimination norm provided for in art. 285 of the Criminal Code of the Republic of Moldova; the retrospective study of the legal framework for the incrimination of mass disorder acts; to conduct a comparative study of the criminal legislation of other states; to determine the interdependence between the concepts of “public order” and “public security”; to analyze the objective and subjective constituent elements of the offence of mass disorder; to investigate variable and estimated signs within the composition of the crime provided for in Article 285 of the Criminal Code of the Republic of Moldova; to establish the moment of completion of the offence of mass disorder; to specify the motives and purposes underlying the commission of this offence; to formulate lege ferenda recommendations aimed at amending art. 285 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Scientific novelty and originality: lies in the formulation and substantiation of proposals to amend art. 285 of the Criminal Code of the Republic of Moldova (lege ferenda), aimed at improving the normative framework for the incrimination of mass disorders, aligning it with the acquis of the EU and the international commitments undertaken by the Republic of Moldova, as well as ensuring the effective practical applicability of the analyzed incrimination norm.

Solved scientific problem: consists in conducting a comprehensive criminal-legal analysis of the offence of mass disorder, which allows for clarifying its precise legal nature, which contributes to the accurate identification of the objective and subjective elements of the offence, while the proposed amendments to the normative framework governing the examined offence are intended to improve the judicial practice, ensuring the correct and uniform application of the provisions of art. 285 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Theoretical significance: addresses certain criminal-legal inconsistencies regarding the offence of mass disorder, and the conclusions drawn may contribute to the development of the theoretical foundations of criminal law, including the elimination of existing normative gaps and the proposal of reliable solutions in the form of lege ferenda.

Practical value of the research: will be assessed in terms of its practical usefulness by representatives of competent legal authorities involved in criminal prosecution. Additionally, the materials of this thesis can serve as a valuable foundation for students enrolled in all three cycles of higher education, for attendees/employees participating in initial, continuing, or managerial training courses in public order and security, as well as for other categories of readers.

Implementation of scientific results: demonstrates that most of the topics addressed in this study have been discussed at scientific events and have been published in recognized scientific journals and scientific conference proceedings. Simultaneously, the thesis materials can be utilized by practitioners in their professional activity and in the training of higher education students, having the potential to contribute to the improvement of the national legislative framework.

CHEPESTRU Ana-Maria

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII
DE DEZORDINI ÎN MASĂ**

Specialitatea științifică: 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 08.10.2025
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 2.74.

Formatul 60×90/16
Tirajul 50 ex.
Comanda nr. 234.

Tiparul executat la „PRINT-CARO” SRL
mun. Chișinău, str. Astronom Nicolae Donici nr. 14,
MD-2049, Republica Moldova